

روزشمار جنگ

پنجشنبه

۸ خرداد ۱۳۶۵

۱۹ رمضان ۱۴۰۶

۲۹ مه ۱۹۸۶

۶۳۲

در جلسه امروز قرارگاه نیروی زمینی سپاه، فرمانده قرارگاه نصرت سپاه پاسداران درباره آخرین وضعیت جبهه هورالعظیم گزارش داد. مهم‌ترین محورهای این گزارش عبارت‌اند از: استقرار نیروهای سپاه و ضعف خطوط پدافندی در تنگه چزابه، فعال‌شدن تیم‌های گشتی رزمی، تحکیم استحکامات، برنامه‌های مهندسی رزمی، طرح‌ریزی عملیات و افزایش تحرکات دشمن در منطقه عمومی هورالعظیم.

این جلسه با حضور علی شمخانی فرمانده نیروی زمینی سپاه، علی هاشمی فرمانده قرارگاه نصرت، حمید رمضانی و سیامک بمان به ترتیب مسئولان اطلاعات و عملیات قرارگاه نصرت و مهدی مبلغ جانشین رئیس ستاد قرارگاه خاتم‌الانبیاء^(ص) در پایگاه منتظران شهادت (گلف) شهر اهواز برگزار شد. به گفته علی هاشمی پس از تشخیص ضعف‌هایی که در محور چزابه وجود داشت، هماهنگی‌های لازم با فرماندهی لشکر ۷۷ ارتش انجام و استعدادی از نیروهای عشایری سپاه به این منطقه اعزام شد. همچنین یگان‌های مستقر در خط، فعالیت‌های جدی‌تری را برای ترمیم و تحکیم استحکامات با هدف تأمین امنیت جانی نیروها آغاز کردند. هاشمی درباره اقدامات متقابل رزمندگان در برابر تحرکات جاری دشمن خاطر نشان کرد که پس از افزایش حضور سپاه در منطقه، یگان‌های ارتش نیز فعال‌تر شده‌اند. قرارگاه نصرت نیز پس از جلسات مشورتی با فرماندهان یگان‌های سپاه، طرح پدافندی جدید را تهیه و تحویل فرماندهی ارتش داد. علاوه بر آن یگان‌های تحت امر قرارگاه در دو حوزه عملیات گشتی رزمی و اجرای عملیات کمین و ضدکمین فعال شده‌اند به گونه‌ای که لشکر ۴۱ ثارالله^(ع) در یکی از عملیات‌های گشتی رزمی اخیر در جزیره جنوبی به ۲ سنگر کمین دشمن حمله و آنها را منهدم کرده است. لشکر ۳۱ عاشورا نیز طرح حمله به کمین دشمن در یکی از پاسگاه‌های روبه‌روی البیضه را دارد و لشکر ۲۵ کربلا چند کمین عراقی‌ها را شناسایی و لشکر ۸ نجف و تیپ نبی اکرم^(ص) تا منطقه روطه مواضع

دشمن را شناسایی کرده‌اند. هاشمی از جمله مهم‌ترین فعالیت‌های مهندسی رزمی و واحد تخریب را ایجاد شکاف ۲۰۰ متری در پد شرقی برشمرد و علت آن را آب‌گرفتگی در منطقه حایل و پیشگیری از حمله احتمالی دشمن توصیف کرد. وی در ادامه به تهیه ۳ طرح عملیاتی اشاره و اظهار کرد که با برآوردهای لازم انجام‌شده در حدفاصل جاده صفین تا بالای منطقه البیضه - که منطقه رمضان نامگذاری شده - کار کرده‌ایم و طرح مانور (عملیاتی) آنجا مشخص شده است. طرح دیگر، طرح لشکر انصارالحسین^(ع) در قسمت بالای برکه عظیم می‌باشد. همچنین طرحی را برای عملیات جزایر مجنون تهیه کرده‌ایم که آماده اجرا می‌باشد.

علی هاشمی درباره فعالیت‌های اخیر دشمن تصریح کرد که تحرکات جدید دشمن و انتقال تانک‌های جدید به منطقه، به‌منزله آمادگی عراق برای اجرای تک تلقی شده بود، اما بررسی عناصر تیم‌های اطلاعاتی حاکی است این تحرکات عمدتاً جنبه تظاهر به تک یا فریب، داشته‌اند. از سویی آتش دشمن در کل جزایر مجنون به‌ویژه منطقه لشکر ۱۴ امام حسین^(ع) و لشکر ۴۱ ثارالله^(ع) از شدت بیشتری برخوردار بود، به‌طوری‌که یک دکل ۳۰ متری لشکر ۴۱ ثارالله^(ع) که به‌تازگی در فاصله ۷ کیلومتری خط دشمن احداث شده بود، هدف قرار گرفت. علاوه‌برآن دشمن درحال افزایش موانع است و حدود ۱۰ ردیف مانع در منطقه شرق دجله (منطقه عمومی شلمچه) ایجاد کرده و شبکه‌های مخابراتی‌اش نیز فعال‌تر شده است. در منطقه سوئیب، ۱۰۰ موتور پمپ کار گذاشته که به‌راحتی قادر است منطقه کوشک را زیر آب ببرد.

در پایان جلسه، فرمانده نیروی زمینی ضمن تأکید بر طرح‌ریزی اجرای عملیات‌های محدود در منطقه، درباره تهیه طرح عملیات در دو منطقه کانال سوئیب و منطقه روطه تا القرنه تأکید کرد.^۱

۶۳۳

امروز، فرماندهی قرارگاه مرکزی رمضان در نامه‌ای، اخبار جمع‌آوری و بررسی‌شده نیروهای اطلاعاتی درباره تأسیسات و مراکز صدور نفت عراق را در اختیار قرارگاه مقدم رمضان در داخل عراق قرار داد تا این قرارگاه ضمن شناسایی مراکز مذکور، برای انهدام آنها برنامه‌ریزی کرده و از این طریق به صادرات نفت عراق ضربه بزند.* در این نامه تصریح شده است: به‌منظور جلوگیری از بهره‌برداری و صدور نفت به ترکیه از میدان‌های نفتی شمال عراق (منطقه کرکوک) لازم است ۲ واحد بهره‌برداری جدید و قدیم منهدم و برای غیرقابل استفاده کردن میدان‌های نفتی جنوبی (منطقه نفتی جنوب) برای صدور نفت به کشور ترکیه و سوریه، نیاز است که تلمبه‌خانه psi از سرویس خارج گردد. علاوه‌براین به‌منظور قطع صدور نفت عراق از طریق کشور عربستان سعودی به بندر ینبع باید تأسیسات تلمبه‌خانه زبیر منهدم شود.

* ضمیمه دارد؛ گزارش شناسایی‌های انجام‌شده از خطوط اصلی انتقال نفت خام عراق.

فرمانده قرارگاه مرکزی رمضان در ادامه خاطر نشان کرد که در صورت تحقق اهداف یادشده بهره‌برداری از میدان‌های نفتی کرکوک و صدور نفت از ایستگاه تلمبه‌خانه زبیر به عربستان قطع و تمام امکانات صدور نفت از کشور عراق سلب خواهد شد. ضمن آنکه برای سلب امکان انتقال نفت میدان‌های جنوبی از مسیر خط استراتژیکی به کشور ترکیه انهدام psi الزامی می‌باشد. در پایان این نامه نتیجه‌گیری شده است: «در صورتی که بهره‌برداری جدید و قدیم در منطقه شمال و تلمبه‌خانه psi و ایستگاه تلمبه‌خانه زبیر در جنوب عراق منهدم گردند کلیه صادرات نفت عراق از مسیرهای ترکیه - سوریه و عربستان سعودی قطع و کشور عراق را مجبور خواهد ساخت که فقط از طریق ناوگان زمینی که ظرفیت فعلی آن دویست هزار بشکه در روز از مسیر اردن می‌باشد اقدام به صدور نماید، ضمناً با انهدام هدف‌های یادشده فقط پالایشگاه دوره که ظرفیت آن هشتاد هزار بشکه در روز بوده و نفت خود را علاوه بر خط لوله ۲-k از عین‌الزله و یوتمه و نفت‌خانه نیز دریافت می‌نماید با ظرفیتی کمتر ادامه کار دهد و کلیه پالایشگاه‌های مهم عراق به علت قطع تغذیه نفت خام از طریق لوله عملاً از سرویس خارج می‌گردد.»^۲

۶۳۴

فرماندهی یگان‌های ارتشی مستقر در جبهه‌های غرب و شمال‌غرب و قرارگاه عملیاتی نجف ۲ سپاه پاسداران با اشاره به تحرکات اخیر نیروهای عراقی در جبهه‌های مذکور، درباره استفاده ارتش بعثی از نیروهای فرسان* و ضدانقلاب، اعزام نیروهای گشتی رزمی و احتمال حمله به مناطق عملیاتی والفجر ۲، والفجر ۳ و منطقه مهران هشدار دادند. علاوه بر این هواپیماهای عراقی امروز، مواضع گردان ۱۹۹۵ را بمباران کردند.

* حفاصل مهران تا دهلران یک محور مواصلاتی به طول حدود یک صد کیلومتر وجود دارد که غرب و جنوب را به هم وصل می‌کند. این جاده در زمان جنگ تقریباً خط دوم جبهه در این منطقه به حساب می‌آمد. بسیاری از مردم جنگ‌زده و آواره دهلران در روستاهای متروکه در مسیر این جاده، اسکان گرفته بودند. این مردم، تا حدی به عنوان نیروهای پدافندکننده، نقش مهمی داشتند. ضمن اینکه جوانانشان در جبهه‌های مهران و دهلران مشغول دفاع بودند. این خانواده‌ها نیرویی دلگرم‌کننده برای رزمندگان مستقر در خط به‌شمار می‌آمدند. ارتش رژیم بعث عراق که از آغاز جنگ به هر طریق قصد از بین بردن آرایش این روستاها را داشت، اقدام به به‌کارگیری تعدادی از عناصر مزدور کرد. این عوامل از کردهای عراقی یا برخی عشایر عرب ضدانقلاب مناطق جنوبی کشور بوده و از نظر جسمی، تنومند و توانا و با شرایط آب‌وهوای کوهستانی منطقه آشنا بودند.

دستگاه استخبارات عراق از سال ۱۳۶۳، با سازماندهی این افراد یک تشکیلات سیاسی به نام گروه فرسان ایجاد کرد. این گروه چریکی به صورت پارتیزانی عمل می‌کردند و هدف آنها ضربه‌زدن به روستائیان و رزمندگان بود. روش کارشان این بود که افراد را دستگیر می‌کردند، اگر می‌توانستند آنها را به صورت اسیر تحویل عراقی‌ها می‌دادند، در غیر این صورت آنها را می‌کشتند و یک گوش آنها را می‌بریدند و به عنوان سند و مدرک، تحویل عراقی‌ها می‌دادند و در قبال آن پول دریافت می‌کردند. لذا به گروه گوش‌برها نیز معروف بودند.

به گزارش سرهنگ سلیمان‌جابه فرمانده قرارگاه عملیات جنوب (ارتش) «قرائن و شواهد موجود از فعالیت و جابه‌جایی‌های دشمن در منطقه شهابی (چنگوله)، چیلات و بیات* حاکی از آمادگی نیروهای عراقی برای اجرای یک تک‌گسترده در این دو محور می‌باشد؛ به طوری که یک محور به‌عنوان تلاش فرعی از طریق چنگوله و چیلات جهت انهدام یگان‌های تیپ امیرالمومنین^(ع) و پایگاه‌های تأمینی لشکر ۵۸ مستقر در ارتفاعات غربی جاده دهلران و مهران (ارتفاعات کچ و چیلات) و محور دیگر به‌عنوان تلاش اصلی از طریق شهرک طیب بیات به‌منظور دستیابی به سراهی بیات و جاده آسفالت‌ه بیات - موسیان و نهایتاً تصرف ارتفاعات حمزین مدنظر است.» وی در ادامه بر واگذاری نیرو و تقویت منطقه تأکید کرد.^۳

همچنین رکن ۲ قرارگاه عملیاتی شمال‌غرب از گلوله‌باران منطقه عملیاتی والفجر ۲ و نیز اجرای آتشبار بر روی بنه گردان ۱۷۲ نکاور و خسارات ناشی از آن و نیز گلوله‌باران پایگاه‌های اشکان و قرارگاه تیپ یکم پیرانشهر خبر داد. در این گزارش درباره احتمال تک‌دشمن به منطقه عملیاتی والفجر ۲ (در منطقه مرزی مقابل سردشت) برای دستیابی به ارتفاعات هنیمال، گردشیخان و بلفت هشدار داده شده است.^۴

در همین حال، قرارگاه عملیاتی نجف ۲ سپاه پاسداران در گزارشی اعلام کرد که دشمن بعضی در دو روز اخیر در مناطق مهران، سومار، شاخ شمیران و قصرشیرین ضمن تحکیم و تثبیت مواضع پدافندی و تشدید فعالیت‌های مهندسی، مبادرت به اعزام گشتی شناسایی، انجام شناسایی هوایی و تقویت و جابه‌جایی نیرو در مواضع اشغالی کرده است. اکنون بیشترین تردد دشمن از جاده بدر به مندلی و بالعکس می‌باشد و در منطقه مهران فرماندهان عراقی ضمن بازدید از این جبهه اقدام به تقویت نیروهای خود در تپه ۲۷۰ کردند.

این قرارگاه در ادامه گزارش افزوده است: عراق باتوجه به نیاز مبرم برای کسب اطلاعات از وضعیت نیروهای ایرانی، به نیروهای گروه فرسان برای گرفتن اسیر، اجرای عملیات کمین و مین‌گذاری در منطقه دارخرما و آب‌یادی تأکید کرده است. لذا دشمن با بهره‌گیری از توان این گروه علاوه بر اینکه می‌تواند جناح راست یگان‌های خود در منطقه مهران را تأمین کند، قادر به استفاده از جاده میانکوه - آب‌یادی و قلاویزان می‌شود. از سویی در جبهه شمال‌غرب، دشمن ارتفاعات شاخ سورمر، شاخ شمیران و برددکان را تحویل نیروهای بعضی و مورتکه و زرین سوشات را به گروه‌های ضدانقلاب واگذار کرده است.

واحد اطلاعات قرارگاه عملیاتی نجف ۲ خاطر نشان کرده که باتوجه به تلاش عراق برای رفع برخی نارسایی‌های خط پدافندی، احتمال ادامه عملیات از یک سو در منطقه مهران با هدف تصرف کامل ارتفاعات نمه‌کلان‌بو و زال‌وآب و از سوی دیگر در منطقه چنگوله - که به تازگی ۱۱ معبر تانک از خاکریز مقابل ارتفاع تپه ۲۰۳ باز کرده - متصور است.^۵

* این دو منطقه در نزدیکی منطقه عملیاتی والفجر ۳ قرار دارند.

در همین حال، دفتر فرماندهی ستاد منطقه ۳ کربلا از پناهندگی ۳ نظامی عراقی که یکی از آنان پزشک است در ۴۸ ساعت گذشته در منطقه مهران خبر داد.^۶ گفتنی است امروز، هواپیماهای عراقی مواضع گردان ۱۹۹۵ را بمباران کردند.^۷

۶۳۵

در نتیجه اجرای کمین و درگیری عناصر ضدانقلاب با رزمندگان در شهرهای بوکان، بانه و مریوان در استان‌های کردستان و آذربایجان غربی، دو طرف متحمل تلفاتی شدند. در همین حال برخی گزارش‌ها حاکی است منافقین با تلاش برای نفوذ به ایران در صدد ضربه زدن به رزمندگان هستند. امروز همچنین در آذربایجان شرقی یک نفر به دست عناصر ضدانقلاب ترور شد.

به گزارش فرماندهی سپاه بوکان، اعضای سازمان کومه‌له در حوالی ترمینال شهر میاندوآب با اجرای کمین ۳ نفر از نیروهای ژاندارمری را شهید و یک عابر را مجروح کردند.^۸ همچنین در یک درگیری دیگر بین افراد ضدانقلاب با نیروهای تلفیقی سپاه و ژاندارمری در ارتفاعات کوه سالان، ۵ پاسدار و وظیفه شهید و ۵ نفر دیگر مجروح شدند. در حوالی روستای دگاگاه و ژریژه از توابع مریوان نیز در جریان درگیری بین اعضای حزب دمکرات با رزمندگان در مجموع ۱۳ نفر از نیروهای خودی به شهادت رسیدند.^۹ در روستای انجینه از توابع بانه ۵۰ نفر از افراد حزب دمکرات با رزمندگان درگیر شدند که ۴ نفر از اعضای هیز اربابای این حزب مجروح شدند و یک نفر از هیز آواره کشته شد.^{۱۰}

در همین حال، به گفته اطلاعات شهرداری استان کردستان، در نتیجه شناسایی مسیر حرکت منافقین و اجرای آتش نیروهای خودی بر روی آنها در حوالی منطقه سورکوه و گمو از توابع بانه، ۵ نفر از منافقین کشته و ۵۶ رأس قاطر حامل بار مین ضدتانک به غنیمت گرفته شدند.^{۱۱} همچنین از آنجا که یکی از اقدامات تاکتیکی منافقین نفوذ در ادارات و نهادهای دولتی است، وزارت اطلاعات از دستگیری ۲ تن از اعضای منافقین خبر داد که اولی از مهندسان کارخانه ذوب آهن و در ارتباط با خارج از کشور و دومی از کارکنان شرکت ملی گاز بود.^{۱۲} در باختران نیز فرماندهی سپاه پاسداران این ناحیه امروز، درباره نفوذ ۲۰۰ نفر از منافقین به ایران هشدار داد و گفت: «این افراد در دهانه سرتک بمو در خط جوارنود در کنار ارتش بعث عراق مستقر شده‌اند و قصد نفوذ به داخل ایران جهت انجام مأموریت را دارند و سه هدف را دنبال می‌نمایند: ۱. با فرارسیدن ۳۰ خرداد، تیم‌های دونفره به داخل شهرها اعزام تا عملیات ترور و خرابکاری انجام دهند. ۲. احتمالاً در شناسایی پایگاه‌های موشکی جبهه میانی (از قصر شیرین تا دهلران) به کار گرفته شوند. ۳. در مسیر جاده‌ها و پشت خط تدارکاتی رزمندگان کمین و مین گذاری نمایند. ضمناً این سومین نقطه استقرار منافقین در جبهه‌های باختران پس از مستقر شدن تعدادی از منافقین در شهر نوسود و دشت‌سازان می‌باشد.»^{۱۳}

گفتنی است امروز، از مرکز آذربایجان شرقی گزارش رسید که یک راننده سپاه پاسداران و نگهبانان دادستانی سپاه پاسداران در شهرستان تبریز هدف سوء قصد ۲ موتورسوار قرار گرفتند که در این حادثه راننده مذکور به شهادت رسید.^{۱۴}

از سویی رکن ۲ ژاندارمری نیز اعلام کرد: تعداد ۶ نفر از افراد حزب منحلہ دمکرات همراه یک افسر عراقی امروز، در منطقه سیران بند و کان شیران ایران واقع در پانزده کیلومتری جنوب شرقی بانه و ۴۰ نفر از منافقین همراه با ۲ نفر افسر عراقی در منطقه سوراب ایران واقع در ۱۸ کیلومتری جنوب بانه مشاهده شده‌اند. هدف آنها شناسایی منطقه است.^{۱۵}

همچنین به دنبال اختلاف بین رهبران احزاب ضدانقلاب کرد و بروز برخی درگیری‌ها، امروز، در نتیجه اجرای کمین افراد حزب دمکرات علیه عناصر سازمان کومه‌له در اطراف روستای سبدلو از توابع بانه، ۳ نفر از کومه‌له و یک نفر از دمکرات‌ها کشته شدند.^{۱۶}

۶۳۶

به دنبال صدور حکم امام خمینی مبنی بر تشکیل و تجهیز نیروهای سه‌گانه سپاه و با توجه به تلاقی بعضی از مأموریت‌ها در نیروهای سه‌گانه به‌ویژه در زمینه امور مربوط به پدافند و از طرفی تشکیل ستاد کل پدافند کشور و لزوم حضور فعال و مسئولانه سپاه در این ستاد، فرماندهی نیروی هوایی سپاه امروز در نامه‌ای تدابیری را به فرمانده کل سپاه پیشنهاد داد تا در صورت تصویب به کار گرفته شود.

در این نامه موسی رفان فرمانده نیروی هوایی سپاه، به منظور مشخص شدن حدود و ثغور و میزان گسترده‌گی و سازمان پدافندی نیروها و همچنین تعیین تکلیف تخصیص سیستم‌ها و توپ‌های پدافندی به نیروهای سه‌گانه پیشنهادهایی در ۸ بند مطرح کرد. که مهم‌ترین آن عبارت‌اند از:

۱. نماینده سپاه در ستاد کل پدافند کشور نیروی هوایی سپاه باشد.

۲. انجام مأموریت‌های پدافندی از اماکن حساس و حیاتی کشور با ابلاغ شورای عالی دفاع یا ستاد کل پدافند کشور و نیز پوشش عمومی پدافندی شهرها، پدافند نقطه‌ای از اماکن و تأسیسات و انجام مأموریت عمومی پدافند در مناطق عملیاتی به‌عهده نیروی هوایی سپاه باشد.

۳. یگان‌های پدافندی موجود سازمان - سازوبرگ نفرات تحت کنترل نیروی هوایی قرار گیرند. ضمن آنکه سلاح سازمانی پدافندی نیروی زمینی تا سقف توپ‌های ۲۳ میلی‌متری باشد و سازمان پدافندی یگان‌های رزم با هماهنگی نیروی زمینی و هوایی تهیه شده و در صورت کمبود، سقف سازمان تکمیل شود.

موسی رفان فرمانده نیروی
هوایی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی

۴. کلیه توپ‌ها با برد متوسط و بالا در اختیار نیروی هوایی قرار گیرد. (توپ‌های ۳۵، ۳۷ و ۵۷ میلی متری)
 ۵. سیستم‌های پدافندی (موشکی) در اختیار نیروی هوایی بوده و به‌عنوان سازمان نیرو محسوب شود.
 ۶. نیروی هوایی و یگان‌های پدافندی تحت امر به‌صورت سازمانی در مناطق عملیاتی و قرارگاه‌های مربوط حضور یافته و موظف به انجام مأموریت‌های پدافندی و اگدارشده از جانب فرماندهی جنگ در جبهه‌های عملیاتی می‌باشد.^{۱۷}

۶۳۷

در حالی که اعزام آحاد مردم برای حضور در جبهه‌ها در روزهای اخیر همچنان ادامه دارد، نمایندگی امام در سپاه از ائمه جمعه خواست تا در خطبه‌های نماز جمعه مردم را برای مشارکت و حضور بیشتر در جبهه‌های جنگ ترغیب کنند.

به گزارش خبرنگار روزنامه کیهان، گروهی از رزمندگان داوطلب شهرهای مختلف کشور امروز نیز رهسپار جبهه‌ها شدند. براساس این گزارش از مشهد یک گردان رزمی - تخصصی بسیج، از اصفهان چهارمین یگان مرکز آموزش توپخانه، از کاشان، آباد و تنکابن گروه‌هایی از نیروهای داوطلب و پاسداران افتخاری و از تهران دومین کاروان راهیان کربلا متشکل از دانشجویان و فرماندهان دانشکده افسری عازم مناطق جنگی شدند.^{۱۸}

باین حال و با وجود تلاش سپاه در زمینه جذب اقشار مختلف مردم برای اعزام به جبهه و پشتیبانی از جنگ، عواملی همچون ماه مبارک رمضان، امتحانات دانش‌آموزان و فصل کشاورزی تا حد زیادی موجب کاهش اعزام نیرو شده است بنابراین دفتر نمایندگی امام در سپاه از ائمه جمعه خواست در خطبه‌های نماز جمعه ضمن تشریح موفقیت رزمندگان در عملیات والفجر ۸ و تلاش برای حفظ دستاوردهای آن، محورهایی برای آگاهی مردم و تهییج آنان برای حضور فعال‌تر در جبهه‌ها مدنظر گرفته شود؛ از جمله:

- توجیه مردم درباره لزوم سقوط رژیم بعث عراق و خطرهای ناشی از ادامه حاکمیت آن رژیم برای انقلاب اسلامی و منطقه.
- بازگ کردن واقعیت‌های جنگ برای مردم و آگاه کردن آنها از دشواری‌های عملیات در مرحله کنونی.
- تأکید بر دفاعی بودن جنگ و تشریح و تبیین فلسفه جهاد در اسلام.
- تشریح دستاوردهای جنگ در زمینه‌های سیاسی، اقتصادی، اجتماعی، صنعتی و بالابردن روحیه امیدواری مردم در جنگ با دشمن.
- تأکید بر اینکه اعزام چند لشکر نیرو از مردم، موجب رفع تکلیف از دیگران نمی‌شود، بلکه حضور باید مستمر باشد.
- تأکید بر لزوم پشتیبانی نهادها و سازمان‌های دولتی از جنگ و همکاری آنها با سپاه برای تأمین محیط‌های آموزشی.^{۱۹}

۶۳۸

نظر به فعالیت نیروی دریای ارتش جمهوری اسلامی در بازرسی یا توقیف کشتی‌های مظنون به حمل بار برای عراق در خلیج فارس، رژیم عراق برای سلب این ابتکار عمل ایران، توافقات پنهانی با کویت انجام داده است.

محمد رضا باقری سرپرست سفارت ایران در کویت، چند ماه پیش در نامه‌ای توافقات پنهانی رژیم بعثی عراق با کویت را به اطلاع معاون سیاسی وزارت امور خارجه رسانده بود،* امروز، معاون حقوقی و امور مجلس وزارت امور خارجه ایران متن این نامه را به اطلاع دبیرخانه شورای عالی دفاع و سایر مراجع ذیصلاح رساند. در بخشی از نامه باقری چنین آمده است: «طبق اطلاع در ماه‌های اخیر، به علت بازرسی کشتی‌های حامل بار برای عراق در خلیج فارس، به موجب موافقتی که بین دو دولت کویت و عراق شده است، مقرر گردیده به منظور رفع اشکالات موجود در مورد بارهای ترانزیتی عراق که از طریق کویت ارسال می‌شود گشایش اعتبار اسنادی نیز برای خرید و حمل و نقل کالا از طریق بانک‌های کویتی انجام شود. بر همین اساس، کلیه بارهای عراق در بنادر مبدأ به عنوان کویت بارگیری شده و عراقی‌ها در هنگام تخلیه بار در بنادر کویت، اسناد محرمانه مربوط به ترخیص کالا را که با هماهنگی دولت کویت و بانک‌ها تنظیم شده به بنادر کویت ارائه و پس از ترخیص کالاها به عراق حمل می‌کنند. خبرهای واصله حاکی از آن است که ظرف چند ماه گذشته، بانک‌های کویت سفارش‌های زیادی برای گشایش اعتبار خرید کالا برای عراق را پذیرفته‌اند و اغلب اعتبارها در حدود ۳ تا ۱۰ میلیون دلار بوده است.

علاوه بر گشایش اعتبار اسنادی برای خرید و حمل و نقل کالا، تعدادی از بانک‌های کویتی به بانک‌های عراق وام‌های زیادی داده‌اند که طبق سندی که به دست آمده در یک مورد بانک الاهلی کویت به بانک دولتی الرافدین عراق مبلغ ۵۰۰ میلیون دلار امریکایی وام داده است. این وام به منظور گسترش تجارت خارجی رژیم عراق داده شده و با بهره ۱ درصد برای مدت ۵ سال به بانک الرافدین داده شده است.» شایان ذکر است در ادامه نامه، سفیر جمهوری اسلامی ایران در کویت به اسناد دیگری در خصوص گشایش‌های بانکی اشاره کرده است.**۲۰

۶۳۹

در حالی که ۶۰ تن از شخصیت‌های سیاسی کشور از جمله جمعی از وزرا و نمایندگان مجلس در نامه‌ای به امام خمینی از بازداشت برخی از مسئولان سابق نخست‌وزیری ابراز نگرانی کرده و آن را تهدیدی برای آینده کشور برشمردند، صبح امروز، دادستانی کل کشور با صدور اطلاعیه‌ای خبر بی‌گناهی بازداشت‌شدگان و آزادی آنان را اعلام کرد.

* ضمیمه دارد؛ توضیحات سفیر ایران در کویت از توافقات تجاری و بانکی کویت و عراق با استناد به سایر اسناد به دست آمده.
** سفیر ایران در کویت این نامه را در تاریخ ۱۳۶۴/۱۱/۱۵، برای معاون سیاسی وزارت امور خارجه ارسال کرده بود.

بخشی از نامه شخصیت‌های سیاسی به امام خمینی بدین شرح است: «تا به امروز بیش از چند ماه است که جمعی از برادران مخلص و متعهد به اسلام و جمهوری اسلامی و از جمله یاران شهید رجایی که هریک از ما، یک یا چند نفر از آنان را می‌شناسیم به اتهاماتی یک‌سری اساس و واهی و دردآور ... به بند کشیده شده‌اند. شاید مشکلات و مصائبی که هر روز در ابعاد گوناگون فراروی انقلاب اسلامی قرار می‌دهند مانع از آن گردیده که به روند حذف تدریجی و آرام نیروهای مخلص و مؤمن و تلاشگر برای جمهوری اسلامی که به صورت مختلف اسیر خط‌بازی‌ها و برچسب‌ها با تله‌های گوناگون می‌گردند توجه کافی مبذول گردد ... هم‌اکنون مشاهده می‌کنیم که نیروهای مؤمن و انقلابی جوان کشور مضطرب و نگران برخورد با این مسئله هستند.» در ادامه نامه افزوده شده که «تا به امروز بنا به حرمت و حفظ شئون قوه محترم قضائیه کلامی ابراز نکردیم، ولی هنگامی که مسئله از حد خواص ناگهان به صفحه اول روزنامه داخل کشور کشیده می‌شود و به دنبال آن دستاویز و خوراک برای رادیوهای بیگانه فراهم می‌آید، ناچار از بازگ کردن این درد شدید و تقاضای امعان نظر عاجل داریم»^{۲۱} از سویی صبح امروز، روابط عمومی دادستانی کل کشور با صدور بیانیه‌ای تصریح کرد: «پرونده انفجار نخست‌وزیری که از اواخر سال ۱۳۶۴، در دادسرای انقلاب اسلامی تهران (اوین) مورد رسیدگی بود و به دنبال آن تنی چند بازداشت شده بودند، سرانجام پس از تحقیقات لازم، چون هیچ‌گونه دلیلی بر اثبات اتهامات وارده در رابطه با شرکت در توطئه انفجار وجود نداشت، سرپرست دادسرای انقلاب اسلامی تهران - اوین - بازداشت‌شدگان را آزاد [ساخته] و پرونده آنان را مختومه اعلام نمود.»^{۲۲*}

* حجت‌الاسلام هاشمی رفسنجانی در کتاب خاطرات روزانه خود درباره این موضوع نوشته است: «۲۸ مهر ۱۳۶۱، آقای (اسدالله) لاجوردی (دادستان انقلاب تهران)، تلفن کرد و گفت که دادستان کل کشور پرونده انفجار نخست‌وزیری را به ایشان محول کرده، احتمالاً باید بعضی افراد سطح بالای دولت به بازجویی احضار شوند. گفتم بدون اطلاع مسئولین اصلی اقدام نکنید.» [اکبر هاشمی رفسنجانی پس از بحران (کارنامه و خاطرات سال ۱۳۶۱)، به اهتمام فاطمه هاشمی، تهران: دفتر نشر معارف انقلاب، چاپ سوم ۱۳۸۶، ص ۲۰۳]. وی همچنین در خاطرات روز ۱۳۶۵/۳/۹، درخصوص نامه دیگری نوشته است: «احمد آقا آمد و گفت نامه شش نفر از شخصیت‌ها درباره پرونده انفجار نخست‌وزیری به امام رسیده و امام آقای موسوی اردبیلی، خوئینی‌ها و رئیسی را احضار کرده‌اند و پس از اینکه دادستان کل کشور گفته است که متهمان بی‌تقصیرند، امام دستور آزادی آنها را داده‌اند و قرار شده درباره سه نفر بازپرسی که به‌عنوان اعتراض استعفا داده‌اند، رسیدگی شود.» [اکبر هاشمی رفسنجانی، اوج دفاع (کارنامه و خاطرات ۱۳۶۵)، به اهتمام عمار هاشمی، تهران: دفتر نشر معارف انقلاب، چاپ هشتم، ص ۱۱۳] نشریه نسیم بیداری نیز به نقل از حجت‌الاسلام سیدمحمد خوئینی‌ها - که در سال ۱۳۶۴، به سمت دادستان کل کشور منصوب شد - نوشته است: «روزی مرحوم حجت‌الاسلام والمسلمین حاج سیداحمد آقا [خمینی] - رحمت‌الله علیه - از طریق تلفن اطلاع داد که حضرت امام فرموده‌اند شما و آقای موسوی اردبیلی و آقای رئیسی بیایید کاری با آقایان دارم. ... ما سه نفر خدمت امام رسیدیم. ... امام فرمودند از اول که این پرونده تشکیل شد، می‌دانستم که عده‌ای می‌خواهند با این کار، افراد به‌دردبخور را از ما بگیرند و خودشان جای آنها را بگیرند. ... [بنابراین] این پرونده را مختومه کنید و از این پس هیچ‌کس حق ندارد این پرونده را باز کند.» [علیرضا لطف‌الله‌زادگان؛ روزشمار جنگ ایران و عراق کتاب بیست‌ویکم (عملیات مسلم‌بن‌عقیل)، مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس، ۱۳۹۱، ص ۹۳۶] و - ضمیمه دارد؛ بازتاب آزادی متهمان به شرکت در انفجار ساختمان نخست‌وزیری در رسانه‌های خارجی.

۶۴۰

چهل واحد بزرگ تولیدی استان یزد با کمبود مواد اولیه مواجه هستند. به گفته مدیرکل کار و امور اجتماعی استان یزد «این چهل واحد عمدتاً از واحدهای بزرگ نساجی به‌شمار می‌آیند که در حال حاضر با کمبود مواد اولیه شامل الیاف مصنوعی پشم، نخ و اکرولیک، چسب آهار و رنگ‌های پارچه مواجهند و در صورت عدم تأمین آنها از خارج کشور ۷۰ درصد آنها در ماه آینده تعطیل خواهد شد.» وی با اشاره به اینکه ۷۵ درصد واحدهای تولیدی استان در بخش صنایع نساجی فعال‌اند، تغییر ساعت و شیفت کاری را باعث تقلیل بازدهی و اضافه تولید در برخی واحدهای نساجی دانست و اضافه کرد که میزان دستمزد کارگران به‌علت دریافت نکردن بهای اضافه تولید کاهش یافته است. این مقام مسئول همچنین افزود: صنایع دیگر نظیر واحدهای تولید پلاستیک و ملامین نیز با کمبود انواع مواد تزریقی و فیلمی مواجه هستند که این مواد اولیه در داخل کشور تولید نمی‌شوند و همین مسئله موجب شد تا سال گذشته، چند واحد تولیدکننده لوازم پلاستیکی تعطیل شوند.^{۳۳}

۶۴۱

رهبر سواپو در سفر به ایران و ملاقات با مقامات ایرانی ضمن تأکید بر مبارزه با تبعیض نژادی (آپارتاید) از سیاست‌های جمهوری اسلامی در خصوص حمایت از نهضت‌های آزادی‌بخش و نیز جنگ با عراق حمایت کرد. وی همچنین از افتتاح دفتر نمایندگی جبهه آزادی‌بخش نامیبیا در تهران تقدیر کرد. سام نجوما* رهبر جبهه آزادی‌بخش نامیبیا (سواپو) که دو روز پیش (۱۳۶۵/۳/۶)، وارد تهران شد، روز گذشته و امروز با آیت‌الله خامنه‌ای رئیس‌جمهور، حجت‌الاسلام هاشمی رفسنجانی رئیس مجلس شورای اسلامی، میرحسین موسوی نخست‌وزیر و علی‌اکبر ولایتی وزیر امور خارجه، دیدار و گفت‌وگو کرد.

نجوما روز گذشته در دیدار با آیت‌الله خامنه‌ای با اشاره به سفر وی به منطقه جنوب آفریقا گفت: سفر شما مشوقی برای همه مبارزان و افرادی بود که هنوز اسیر زنجیرهای رژیم‌های نژادپرست هستند. ما در جنبش خود معتقدیم دستاوردهای انقلاب اسلامی ایران کمک و مشوق بزرگی برای ما است، زیرا شکست رژیم دست‌نشانده آمریکا در ایران، رژیم‌های فاشیستی و

* سام سیفی شونا نجوما معروف به سام نجوما یک کشاورز زاده روستایی از اهالی شمال نامیبیا است که از دوران نوجوانی مبارزه برای رهایی سرزمین خود از استعمار انگلیس و بعدها بیرون‌راندن اشغالگران رژیم پرتوریا را آغاز کرد. وی در سال ۱۹۶۰ (۱۳۳۹ شمسی)، همراه جمعی از یارانش جبهه سواپو را تشکیل داد و به رهبری این جبهه انتخاب شد و در نیمه دهه ۱۹۶۰، به فرماندهی کل ارتش خلق نامیبیا منصوب شد. سام نجوما رئیس یک دولت در تبعید تلقی می‌شود. وی سفر خود به تهران در آستانه اجلاس سازمان ملل متحد برای رسیدگی به مسئله نامیبیا و تجاوز رژیم نژادپرست پرتوریا به کشورهای خط مقدم جبهه را نشانه توجه انقلابیون آفریقا به جمهوری اسلامی به‌عنوان یک کشور در حال مبارزه با تجاوزگران و حامی مستضعفان توصیف کرد. [روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۶۵/۳/۷، ص ۱۲]

نژادپرست افریقای جنوبی و رژیم اشغالگر قدس را تضعیف کرده است. به همین دلیل است که جنبش سواپو انقلاب اسلامی ایران را انقلاب خود می‌داند. لذا ما با کسب تجربه از انقلاب شما آموخته‌ایم که امپریالیسم و حامیان او زبانی جز زبان زور نمی‌فهمند و از این رو تصمیم قاطع برای ادامه مبارزات مسلحانه و بسیج مردم خود تا پیروزی نهایی داریم.

آیت‌الله خامنه‌ای نیز با بیان این نکته که ایران خانه خود شماست، اظهار داشت: بی‌شک سازمان‌هایی که مایل هستند به‌طور جدی رژیم افریقای جنوبی را محکوم کنند باید قاطعانه علیه سیاست‌های امریکا هم موضع بگیرند.

رئیس‌جمهور با ابراز علاقه به مردم نامیبیا افزود: ما رنج‌های مردم شما را حس می‌کنیم و معتقدیم که تنها راه علاج این درد بزرگ مبارزه قهرآمیز و سازش‌ناپذیر است.^{۲۴} نجوموا همچنین امروز در دیدار با حجت‌الاسلام هاشمی رفسنجانی گفت: «شکست امریکا از ایران یک پیروزی برای مردم نامیبیا بود و امریکا از اینکه نمی‌تواند ایران را استثمار و از منابع آن بهره‌برداری کند، خشمگین است.»

رهبر سواپو در دیدار با نخست‌وزیر هم ضمن ستایش دیدگاه‌های امام خمینی، ارتباط نزدیک و بیشتر دو کشور را خواستار شد. نجوموا با اشاره به مبارزات کشورش علیه رژیم نژادپرست افریقای جنوبی افزود: «شیوه‌های مبارزاتی انقلاب اسلامی الگو و امیدبخش مبارزات مردم تحت‌ستم افریقا است ... و ما به این نتیجه رسیده‌ایم که هرگاه توده مردم را بسیج کنیم، پیروزی نزدیک است. ... ما آرزوی دوستی و پیوند با ایده‌های امام خمینی را داریم و می‌خواهیم با جمهوری اسلامی رابطه نزدیک و دیپلماتیک داشته باشیم.» میرحسین موسوی نیز با ابراز خرسندی از سفر رهبر سواپو به ایران و اعلام پشتیبانی ایران از جنبش‌های آزادی‌بخش خاطر نشان کرد: «ما وظیفه خود می‌دانیم که در کنار ملت رنج‌کشیده شما باشیم و یقین داریم پیروزی برای ملت‌های به‌پاخاسته دور نیست. ... و اگر با مبارزاتان، اصالت را به مردم بدهید و هر حرکت خود را آمیخته با نهضت مردمی کنید، یقیناً پیروزی از آن شما خواهد بود.»

سام نجوموا در ملاقات با ولایتی پس از گزارشی از مبارزات مردم نامیبیا از مقامات جمهوری اسلامی برای مبارزه با رژیم پرتوریا در افریقای جنوبی درخواست کمک کرد و از ایران به دلیل در اختیار قرار دادن سفارت به سازمان سواپو قدردانی کرد.^{*} وی همچنین در این دیدار درباره جنگ تحمیلی عراق علیه ایران گفت: «شما هم اکنون از سرزمین خود دفاع می‌کنید و درحقیقت

* در اجرای سیاست جمهوری اسلامی ایران مبنی بر حمایت از جنبش‌ها و نهضت‌های آزادی‌بخش و گسترش روابط با کشورهای جهان سوم، صبح روز ۱۳۶۵/۳/۱۱، دفتر نمایندگی جبهه آزادی‌بخش نامیبیا (سواپو) در تهران با حضور رهبر این جنبش و علی‌اکبر ولایتی وزیر امور خارجه ایران، گشایش یافت. پس از آن سام نجوموا رهبر این جبهه از یکی از اردوگاه‌های نگهداری اسرای عراقی در تهران بازدید کرد. وی به هنگام دیدار از اردوگاه به خبرنگاری جمهوری اسلامی گفت: «من می‌دانم که شما ایرانی‌ها در جنگ چه می‌گویید و برای چه می‌جنگید. من امیدوارم که روزی همه ملت‌ها به صلح دست یابند.» نجوموا با ابراز رضایت از اقدامات جمهوری اسلامی ایران در تأمین رفاه اسرای عراقی، افزود: «مطمئن هستیم که [ایران] در جنگ، مفاد کنوانسیون ۱۹۴۹ ژنو را کاملاً رعایت کرده و براساس این اصول با اسرای عراقی رفتار می‌کند.» [روزنامه کیهان، ۱۳۶۵/۳/۱۱، صص ۱ و ۳]

این جنگ دفاع از انقلاب و تمامیت ارضی شماسست.» ولایتی نیز در مقابل بر حمایت ایران از استقلال نامیبیا و مبارزات مردم این کشور تأکید و اظهار کرد: «حمایت ایران از جنبش‌های مردمی دنیا جزء سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران و از اصول اعتقادی ما می‌باشد.»^{۲۵*}

۶۴۲

سفیر عراق در امریکا در یک گفت‌وگوی مطبوعاتی مواضع دولت متبوعش را درباره ادامه عملیات‌های ارتش بعث در جنگ با ایران، حمایت لیبی و سوریه از ایران، احتمال انتقال رهبران سازمان مجاهدین خلق (منافقین) به عراق و اقدام امریکا در فروش اسلحه به عربستان سعودی اعلام کرد. رادیو امریکا به نقل از نزار حمدون سفیر عراق در امریکا، که در انجمن ملی مطبوعات امریکا به پرسش‌های نمایندگان رسانه‌ها درباره اوضاع جنگ با ایران و تغییر راهبرد نظامی عراق پاسخ می‌داد، درباره سیاست‌های نظامی عراق گفت: عراق پس از چند سال انتظار و تلاش برای پایان دادن به جنگ تصمیم گرفت که دست از دفاع محض برداشته و به دفاع تعرضی متوسل شود و در این راه نزدیک به ۳۰۰ کیلومتر مربع از خاک ایران در پیرامون شهر مهران را تصرف کرده و تازمانی که نیروهای ایران از فاو خارج نشوند به کنترل آن شهر و تصرف اراضی بیشتر ادامه خواهد داد. ضمن آنکه شرط عراق برای پایان دادن به جنگ بر دو اصل اساسی و منصفانه استوار است: ۱. بازگشت به مرزهای شناخته شده بین‌المللی ۲. تعهد به مداخله نکردن در امور داخلی یکدیگر. حمدون افزود: «حمایت سوریه و لیبی از ایران در قبال جنگ با عراق موجب آسیب رساندن به یکپارچگی اعراب شده و پشتیبانی سیاسی، نظامی یا لجستیکی آنها از ایران موجب اختلال در اتخاذ موضع یکپارچه اعراب علیه ایران و کمک به ادامه جنگ است.» سفیر عراق در واشنگتن با اشاره به گزارش‌هایی در زمینه نزدیکی اردن و سوریه اظهار امیدواری کرد تلاش‌هایی که برای پاک‌سازی تیرگی موجود در روابط دول جهان عرب به عمل می‌آید به اعمال فشار بیشتر به ایران و خاتمه جنگ طولانی در خلیج فارس منتهی شود.^{۲۶**}

* سام نجوما همچنین در ادامه دیدار با مقامات ایران، با محسن رفیق دوست وزیر سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، دیدار کرد. در این ملاقات رهبر سوپو پس از گزارشی از مبارزات مردم نامیبیا گفت: «مبارزین سوپو توانایی آن را پیدا کردند که بتوانند با سلاح‌های سبک، هواپیماها و هلیکوپترهای دشمن را سرنگون سازند.» رفیق دوست نیز با حمایت از مبارزه مردم نامیبیا علیه آپارتاید گفت: «ما خوشحال هستیم که شما در بازی‌های سیاسی وارد نشدید و جنگ مسلحانه را دنبال می‌کنید و ان شاء الله با همین شیوه پیروزید.» [همان، ص ۱۲]

دیدار با وحید دستجردی دبیرکل هلال‌احمر هم آخرین دیدار نجوما بود. [روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۶۵/۳/۱۱، ص ۱۲]

** خبرگزاری رویتر از امان روز گذشته، خاطر نشان کرد که دیپلمات‌های غربی درباره امکان موفقیت شاه حسین در برقراری آشتی بین بغداد و دمشق اظهار تردید کردند. زیرا با وجود شکستن دیوار دشمنی سیاسی بین اردن و سوریه هنوز این دو کشور درباره جنگ خلیج فارس (ایران - عراق) موضع متضادی دارند. ضمن آنکه نخست‌وزیر سوریه در آذرماه سال گذشته، به تهران سفر کرد تا به رهبران ایران اطمینان دهد که نزدیک شدن سوریه و اردن به یکدیگر تأثیری بر روی همبستگی سوریه با ایران نخواهد داشت. [روزنامه رسالت، ۱۳۶۵/۳/۸، ص آخر]

وی در بخش دیگری از اظهارات خود، با هدف افزایش ایران‌هراسی در میان کشورهای عرب منطقه، ایران را متهم به توسعه‌طلبی و جنگ کرد و با محتمل‌دانستن حمله ایران به عربستان سعودی و دیگر کشورهای میانه‌روی عرب منطقه اظهار داشت: «حمله ایران به این کشورها ممکن است در هر زمان صورت گیرد و این امر بسته به فشاری است که به ایران وارد شود. اگر ایران احساس کند که توانایی آسیب‌زدن به عراق را ندارد تیغ حمله را متوجه دیگر کشورهای عربی می‌کند، زیرا رژیم [امام] خمینی بقای خود را در ادامه جنگ می‌بیند.»

سفیر عراق همچنین در پاسخ به پرسش‌هایی درباره گروه‌های مخالف رژیم صدام در داخل و خارج از عراق، به مسئله ناآرامی کردها اشاره کرد و گفت: «این مشکلی است که از مدت‌ها پیش در اینجا و آنجا وجود داشته و از فعالیت برخی از کردهای وابسته به ایران مایه می‌گیرد که در ارتش عراق نیز رخنه کرده و در میان ایالات کرد، فعال هستند.» حمدون در بخشی دیگر در پاسخ به این سؤال که اگر فشارهای ایران به دولت فرانسه برای آرام‌کردن گروه‌های مخالف ایران به نتیجه برسد، آیا با انتقال آنها به عراق موافقت خواهد شد، تصریح کرد: در صورتی که دولت فرانسه از مجاهدین خلق (منافقین) بخواهد که این کشور را ترک کنند، عراق پیشنهاد پذیرش آنها را بررسی خواهد کرد.^{۲۷} به گزارش خبرگزاری آلمان، وی همچنین افزود که احتمال این دعوت هنوز در میان مقامات عراقی مورد بررسی قرار نگرفته، ولی بغداد تاکنون روابط دوستانه‌ای با این گروه داشته و حمایت‌های سیاسی خود را از آنان اعلام کرده است و دلیلی ندارد که آنها در بغداد دفتر نداشته باشند. نزار حمدون علت تصمیم دولت فرانسه برای اعمال محدودیت‌ها علیه این سازمان را ناشی از تلاش فرانسه برای آزادسازی ۷ گروگان فرانسوی در بیروت دانست.^{۲۸}

به گفته رادیو آمریکا، سفیر عراق در آمریکا در خصوص تماس‌ها و روابط دولت عراق با گروهک ضدانقلاب منافقین، خاطر نشان کرد که «چون هدف عراق همواره فیصله مسالمت‌آمیز جنگ بوده است، لذا با مجاهدین خلق در زمینه همکاری برای برقراری صلح به توافق رسیده است. روابط عراق با مجاهدین خلق خوب است و آنها را بیشتر از نظر سیاسی حمایت می‌کند.»^{۲۹*}

* روزنامه *الاتحاد* (چاپ ابوظبی) با اشاره به اینکه سازمان مجاهدین خلق (منافقین) به دنبال بهبود روابط ایران و فرانسه و جلوگیری پاریس از فعالیت‌های ضدایرانی این گروه، دفتر مرکزی خود را از پاریس به بغداد یا امان انتقال خواهد داد، به نقل از منابعی در پاریس نوشته است: در پی تقاضای ایران از دولت جدید فرانسه مبنی بر جلوگیری از فعالیت‌های ضدایرانی در آن کشور، جنبش ملی مقاومت ایران به این فکر افتاده است که در صورت ادامه فشار، دفتر خود را به بغداد یا امان منتقل کند. *الاتحاد* در ادامه درباره اختلافات داخلی اعضای این سازمان خاطر نشان کرده که هم‌اکنون بحث شدیدی در محافل مجاهدین به رهبری رجوی در مورد این مسئله در گرفته و گروهی از اعضای این سازمان با انتقال دفتر به بغداد مخالفاند. گروه مذکور معتقد است در صورت انتقال دفتر به بغداد به سازمان ضربه وارد خواهد شد و سازمان مجاهدین خلق با این کار اکثر پایگاه‌های مقاومت خود را در ایران از دست خواهد داد. زیرا این پایگاه‌ها مایل نیستند سازمانشان با دولتی هم‌پیمان شود که با ایران در حال جنگ است. این گروه پیشنهاد می‌کنند که سازمان بهتر است به جای بغداد دفتر خود را به امان منتقل سازد. [خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۷۱، ۱۳۶۵/۳/۹، ص ۲۷، روزنامه *الاتحاد*، ۱۳۶۵/۳/۸]

بنا به گزارش خبرگزاری رویتر، سفیر عراق در آمریکا همچنین با استقبال از تصمیم دولت آمریکا مبنی بر فروش سلاح به عربستان سعودی تصریح کرد: «فروش این موشک‌ها به عربستان سعودی به دادن اخطار به ایران و نیز سلامت و امنیت منطقه کمک خواهد کرد.» حمدون اظهار تمایل کرد که آمریکا تلاش بیشتری را برای متقاعد کردن متحدان و دوستان خود به عمل آورد تا طرفی را که خواهان ادامه جنگ است تحت فشار بیشتری قرار دهند.^{۲۰}

۶۴۳

یک نشریه امریکایی به نقل از مشاور امنیت ملی سابق آمریکا، نظامیگری ایران را حرفه‌ای و تصرف فاو را عملیات ابتکاری توصیف کرد. یک روزنامه هندی هم با اینکه ایران را فاقد ساختار فرماندهی نظامی متعارف دانست، در عین حال روحیه تسلیم‌ناپذیری رزمندگان ایرانی را موجب پیروزی ایران در میدان جنگ با عراق برشمرد.

نشریه امریکایی کریستین ساینس مانیتور به نقل از گری سیک مشاور امنیت ملی سابق آمریکا در دولت کارتر و تحلیل‌گر فعلی مؤسسه فورد، نوشت: «تسخیر شهر بندری فاو عراق توسط ایرانیان در ماه فوریه ۱۹۸۶ (بهمن‌ماه ۱۳۶۴)، نشان داد که نظامیگری حرفه‌ای در آن مملکت تقویت شده و ایران یک ابرقدرت در منطقه می‌باشد و به لحاظ جمعیت و موقعیت جغرافیایی اش در منطقه خلیج فارس، بیم به دل همسایگان انداخته است.» او همچنین می‌افزاید: «تسخیر فاو در نتیجه یک حمله انتحاری نظامیان آموزش‌ندیده نبوده، بلکه عملیاتی بسیار ابتکاری و در زیر ریزش شدید باران صورت گرفته است.»^{۳۱}

روزنامه انگلیسی‌زبان *این‌دی‌ا* تایمز نیز ضمن تمجید از پیروزی‌های ایران در نبرد با عراق در جبهه فاو نوشته است: «سقوط فاو در حمله ناگهانی ایران که با عبور از آبراه (اروند رود) مجرای عمده دستیابی عراق به خلیج فارس صورت گرفت، بیش از یک پیروزی کوچک، حائز اهمیت است. چراکه ادامه تصرف فاو، امکان کنترل اروندرود - آبراهی که عراق به بهانه آن در سپتامبر ۱۹۸۰ (شهریور ۱۳۵۹)، وارد جنگ با ایران شد - را برای ایرانی‌ها فراهم می‌سازد.» این روزنامه خاطر نشان کرده است: گرچه عراق برای مقابله با نیروهای ایرانی به استفاده از هلیکوپتر توپ‌دار و توپخانه میان‌برد و دوربرد روی آورده است، ولی فاو را تنها با نبرد تن‌به‌تن می‌توان از نیروهای ایرانی بازپس گرفت.» *این‌دی‌ا* تایمز در خاتمه درباره نقطه ضعف و قابلیت ایران در جنگ با عراق افزود: «گرچه به نظر می‌رسد که ایران فاقد یک ساختار فرماندهی نظامی متعارف است، اما ایرانی‌ها از نقطه نظر نظامی برای حملاتشان که عراقی‌ها را شگفت‌زده می‌کند، نمرات خوبی می‌گیرند. از سویی علی‌رغم اینکه عراق از [نظر] تسلیحات در وضعیت بهتری قرار دارد، اما ایران به آرامی و به‌طور تسلیم‌ناپذیری در حال به پیروزی رسیدن در این جنگ فرسایشی است.»^{۳۲}

۶۴۴

ارتش عراق همچنان از پتانسیل نیروهای کرد و اتباع مصر در مقابله با ایران استفاده می‌کند. به نوشته روزنامه تایمز مالی (چاپ لندن) نیاز ارتش عراق به حمایت نیروهای کرد برای خنثی کردن حمله‌های ایران، روابط بغداد با کردهای این کشور را که ۱۸ درصد از جمعیت کل عراق را تشکیل می‌دهند به مرحله حساسی کشانده به طوری که ارتش عراق مجبور شده بابت شرکت افراد در عملیات علیه ایران پول هنگفتی به آنها بدهد. گفته می‌شود آنان برای بازپس‌گیری هر کوه از ایرانیان در خاک عراق پانصد هزار دینار یعنی معادل یک و نیم میلیون پوند به کردها می‌پردازند.^{۳۳} رادیو اسرائیل نیز به نقل از خبرگزاری آسوشیتدپرس گفت: درحالی که هفت سال پیش، دولت عراق پرچم‌دار کشورهای عرب در تحریم مصر به علت امضای صلح با اسرائیل بود، اکنون در حدود یک میلیون مصری در عراق سکونت دارند و از این تعداد، حدود یک چهارم آنها در صفوف ارتش عراق علیه حکومت اسلامی ایران می‌جنگند، این درحالی است که عراق هنوز به طور رسمی مناسبات سیاسی خود را با مصر از سر نگرفته، ولی روابط دو کشور به طور عملی بسیار دوستانه و مستحکم است و دیدوبازدیدهای متقابل جریان دارد.^{۳۴*}

۶۴۵

طارق عزیز معاون نخست‌وزیر و وزیر امور خارجه عراق، در پایان سفر خود به زیمبابوه، بدون صدور بیانیه یا امضای تفاهم‌نامه‌ای این کشور را ترک کرد. به گزارش منابع وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران از هراهر، سفر طارق عزیز به زیمبابوه که بعد از حمله اخیر افریقای جنوبی به سه کشور خط مقدم جبهه صورت گرفت، با استقبال مواجه نشد. به گفته نماینده وزارت امور خارجه ایران در هراهر، طارق عزیز در بخشی از اظهاراتش که اختصاص به مواضع کشورش درباره جنگ تحمیلی داشت، گفت: «دلم می‌خواهد که پایان جنگ را ببینم و هر دو کشور سربلند گردند.» وی با بیان اینکه جنگ ایران و عراق از مسائل عمده منطقه خلیج فارس بوده و هر دو کشور از آن در رنج هستند ادعا کرد که ادامه جنگ به شدت بر مبارزه اعراب علیه رژیم صهیونیستی تأثیر می‌گذارد.

منبع مذکور افزود: طارق عزیز که در رأس یک هیئت عالی‌رتبه سیاسی - اقتصادی به زیمبابوه سفر کرده بود با رئیس‌جمهور و نخست‌وزیر این کشور دیدار کرد، اما درباره اینکه آیا وی حامل پیامی از سوی صدام نیز بوده، خبری منتشر نگردیده است، ضمن آنکه در جراید و دیگر رسانه‌ها فقط یک مطلب از این دیدار منتشر شد و به نظر می‌رسد هیچ‌گونه بیانیه یا تفاهم‌نامه‌ای بین دو کشور به امضا نرسیده باشد.^{۳۵**}

* یک سال پیش، حسنی مبارک رئیس‌جمهور مصر، همراه حسین پادشاه اردن، از عراق دیدن کرد.

** برپایه نظریه نمایندگی وزارت امور خارجه در زیمبابوه، در این سفر برخورد سردی با طارق عزیز شده است و احتمالاً علت اصلی آن خودداری عراق از موضع‌گیری در زمینه حمله اخیر افریقای جنوبی علیه سه کشور افریقای از جمله زیمبابوه بوده است.

۶۴۶

در حالی که وزیر دفاع امارات متحده عربی به پایبندی کشورش در خصوص حمایت از عراق در جنگ با ایران تأکید کرد، محافل و بنگاه‌های تجاری امارات از افزایش عوارض گمرکی کالاهای وارداتی به ایران و تصمیمات جدید دولت ایران در این زمینه ابراز نگرانی کردند.

به گزارش مندرج در نشریه وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی، شیخ محمد وزیر دفاع امارات، در مصاحبه‌ای با تکرار مواضع پیشین خود درباره جنگ ایران و عراق، اظهار داشت: کشورهای شورای همکاری خلیج فارس از حمایت عراق دست نکشیده‌اند، چون همه ما عرب هستیم و ایران با وجودی که عرب نیست، ولی یک کشور مسلمان است، بایستی جنگ بین دو کشور ایران و عراق خاتمه یابد و کشورهای عضو شورا خواهان توقف جنگ هستند. وی همچنین درخواست دولت متبوعش در مورد استمداد از قدرت‌های خارجی در صورت بروز خطر را رد نکرد و افزود: «یک کشور بزرگ [احتمالاً آمریکا] اعلام کرده که ما را کمک خواهد کرد، ولی می‌خواهیم امور خود را خودمان بر عهده بگیریم و خط اول دفاع باشیم، لیکن اگر خطر بزرگی ما را تهدید کند ... درخواست کمک خواهیم کرد.» از سویی نمایندگی جمهوری اسلامی ایران در امارات در گزارشی اعلام کرد که ابراز نگرانی محافل تجاری امارات از افزایش عوارض گمرکی کالاهای وارداتی به ایران، لغو مصوبه هیئت دولت جمهوری اسلامی ایران در مورد ممنوعیت ورود کالا از سوی شاغلان ایرانی در خلیج فارس و نیز مقررات جدید دولت ایران در صدور بلیط به مقصد امارات با واکنش رسانه‌های اماراتی مواجه شده است. روزنامه گلف نیوز در این زمینه نوشت: افزایش این عوارض نه تنها به بازار خرده‌فروشی بلکه به بازار عمده‌فروشی نیز لطمه زده و این امر به نقصان حجم صادرات مجدد از دویی می‌انجامد. مدیرعامل شرکت تویوتا در دویی اظهار داشت که صادرات مجدد ماهانه ۸۰۰ تا ۹۰۰ وانت تویوتا به ایران به شدت نوسان داشته و به مقدار ناچیزی رسیده است.

روزنامه خلیج تایمز نیز در گزارشی در همین زمینه به مسئله مقررات جدید ایران ایر در مورد صدور بلیط برای مسافران ایرانی و خارجی پرداخت و نوشت: مسافرت هوایی بین ایران و امارات که در سه ماهه اول سال جاری مسیحی، یک کاهش کلی داشته احتمالاً به دنبال مقررات جدید کاهش بیشتری نیز خواهد یافت و از حجم رفت و آمد ترانزیت ایرانیان از طریق امارات کاسته شده و ایرانیان مقیم در کشورهای جنوبی خلیج فارس نیز رغبت کمتری برای مسافرت مکرر به ایران خواهند داشت.^{۲۶*}

* ایران در سال ۱۹۸۵، مهم‌ترین بازار صادرات کالا برای دویی بوده و طبق گزارش دفتر آمار حکومتی دویی در سال ۱۹۸۵، ایران با وارداتی معادل ۶۱۴ میلیون درهم از دویی، بزرگ‌ترین بازار برای صادرات مجدد کالا از آن کشور بوده است. از سویی نظر به اینکه امارات همانند سایر کشورها با مشکلات و پیامدهای سختی ناشی از کاهش شدید بهای نفت مواجه است، سقوط صادرات مجدد به ایران و ازدست‌دادن این بازار پرسود می‌تواند فشارهای اقتصادی بر این کشور را شدت بخشد و به رکود اقتصادی ابعاد تازه‌ای بدهد. تأثیرات مختلف احتمالی این روند بر سطح مناسبات سیاسی نیز جای بررسی دارد، زیرا تجارت فی مابین همواره یکی از عوامل مثبت در مناسبات دو کشور بوده است و سالیان متمادی دویی و شارجه بیش از دیگر شهرها از این روابط تجاری نفع و بهره برده‌اند و در چارچوب اتحادیه از تز حفظ رابطه خوب با جمهوری اسلامی ایران دفاع کرده‌اند.

۶۴۷

ترکیه در جنگ ایران و عراق سیاستی بی طرف دارد. وحید خلف اوغلو وزیر امور خارجه ترکیه، در گفت‌وگو با خبرگزاری رسمی قطر گفت: «ترکیه تنها کشوری است که در حفظ یک سیاست مساوی با عراق موفق بوده است.» وی مصداق این سیاست را در مبادلات بازرگانی مورد توجه قرار داد و افزود: «ترکیه از هردو کشور ایران و عراق ۵ میلیون تن نفت خریداری می‌کند و ۱/۲ میلیارد دلار کالا به ایران و یک میلیارد دلار کالا به عراق صادر می‌کند. ضمن آنکه ترکیه به هیچ‌یک از دو کشور ایران و عراق سلاح نمی‌فروشد و هیچ محموله اسلحه‌ای از خاک کشورش به دو کشور مذکور ارسال نمی‌گردد.»

خلف اغلو خاطر نشان کرد که دولت ترکیه برای توقف جنگ ایران و عراق از طریق مسالمت‌آمیز کوشش می‌کند، اگرچه هنوز به نتیجه‌ای نرسیده است.^{۳۷}

۶۴۸

به عقیده عرفات ادامه جنگ ایران و عراق به منافع دو کشور، جنبش عدم‌تعهد، اعراب، فلسطینیان و نیز مسلمانان لطمه می‌زند.

یاسر عرفات رئیس سازمان آزادی‌بخش فلسطین، ضمن بیان این مطالب در مصاحبه با روزنامه ویستیک (چاپ زاگرب) گفت: «باید این حقیقت در نظر گرفته شود که عراق آمادگی خود را برای خاتمه‌بخشیدن به این جنگ بیهوده بارها اعلام کرده است.»^{۳۸} عرفات که در مصاحبه قبلی خود با این نشریه (در اسفندماه سال گذشته)، به‌طور آشکار ایران را به جنگ‌طلبی متهم کرده و از سوریه و لیبی به‌عنوان کشورهای عرب غیرواقعی و بی‌ارزش نام برده بود، در مصاحبه جدیدش خواستار برقراری مجدد روابط گرم و دوستانه با سوریه شد و گفت: «علی‌رغم تماس‌های میان مقامات ساف و برادران سوری، تاکنون هیچ پیشرفتی در مذاکرات برای بهبود روابط به‌دست نیامده است.»^{۳۸}

* فاروق قدومی رئیس دایره سیاسی سازمان آزادی‌بخش فلسطین، ضمن اعلام پشتیبانی از استراتژی دفاع متحرک عراق در جنگ با ایران در گفت‌وگویی با خبرگزاری عراق در تونس گفت: «عراق حق دارد جهت تأمین دفاع از خاک خود و ایجاد حدی برای تجاوز ایران که منجر به پایان‌دادن به جنگ میان دو کشور گردد از هرگونه استراتژی پیروی نماید.» وی افزود: «استراتژی جدید عراق در مقابله با تجاوز ایران نمایانگر حقیقتی برای پایان‌دادن به جنگ ایران و عراق از طریق مسالمت‌آمیز و عادلانه می‌باشد.» قدومی اظهار اطمینان کرد که هدف عراق از اعمال استراتژی دفاع متحرک اشغال سرزمین‌های ایران نیست، بلکه عراق با اعمال این سیاست به‌طور عملی خواهان مجبورکردن ایران برای گردن‌نهادن به منطق صلح و حل مناقشه میان دو کشور از راه‌های صلح‌آمیز و طبق قراردادهای بین‌المللی می‌باشد. [خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۷۲، ۱۳۶۵/۳/۱۰، ص ۱۲، رادیو صوت‌الجماهیر، ۱۳۶۵/۳/۹]

ضمیمه گزارش ۶۳۳: گزارش شناسایی‌های انجام‌شده از خطوط اصلی انتقال نفت خام عراق نیروهای اطلاعاتی قرارگاه مرکزی رمضان برخی خطوط اصلی انتقال نفت خام عراق را در داخل این کشور شناسایی کردند. این خطوط عبارت‌اند از:

الف) خط لوله کرکوک به ترکیه

این خط از تلمبه‌خانه برقی IT1 شروع و در کنار محور کرکوک - حدیثه پس از عبور از پل فتحه به سمت شمال تغییر جهت داده و پس از طی مسیر منحنی از فیش‌خاپور و عبور از رودخانه وارد خاک ترکیه می‌شود. لوله یادشده دارای ۴۰ اینچ قطر، کل مسیر طی شده آن ۱۰۰۰ کیلومتر و ظرفیت فعلی آن یک میلیون بشکه در روز می‌باشد.

ب) خط لوله کرکوک - حدیثه

خط لوله یادشده از تلمبه‌خانه K1 در کرکوک شروع و در کنار محور کرکوک - بیچی پس از عبور از پل فتحه به تلمبه‌خانه K2 رسیده و در امتداد مسیر به K3 منتهی می‌شود. تلمبه‌خانه K1 و K3 دارای مخازن نفتی می‌باشند. این خط لوله می‌تواند نفت دریافتی را از طریق T1 به خاک سوریه صادر کند.

پ) خط لوله زبیر - عربستان سعودی

این خط ۴۸ اینچی از ایستگاه پمپاژ زبیر شروع و بعد از گذشتن از رمبله جنوبی و کنار منطقه بی طرف وارد خاک عربستان سعودی می‌شود. ظرفیت فعلی این خط لوله در حال حاضر ۵۰۰ هزار بشکه در روز می‌باشد و به خط لوله پترولاین عربستان سعودی در ابقیق متصل شده است.

ت) خط لوله استراتژیکی

این خط از حدیثه شروع و پس از عبور از غرب بغداد (هیت) در مسیر نجف - ناصریه به PS1 رسیده و سپس به سمت فاو و بعد از آن از طریق خطوط زیر دریا به اسکله‌های البکر و العمیه منتهی می‌شود. تلمبه‌خانه‌های PS4 در نزدیکی هیت، PS3 در نزدیکی نجف، PS2 در ناصریه نقش پمپاژ لوله استراتژیکی را تا PS1 به عهده دارند. این خط لوله به ترتیبی ساخته شده که می‌تواند در دو مسیر حدیثه به رمبله یا رمبله به حدیثه به کار گرفته شود، در ضمن در کنار این خط لوله یک لوله گاز ۱۸ اینچی برای تغذیه توپ‌های پمپاژ (PS1، PS2، PS3، PS4) ساخته شده است. قطر خط اتصال لوله یادشده ۴۲ اینچ و طول آن ۶۷۲ کیلومتر می‌باشد.^{۳۱}

ضمیمه گزارش ۶۳۸: توضیحات سفیر ایران در کویت از توافقات تجاری و بانکی کویت و عراق با استناد به سایر اسناد به دست آمده

سفیر جمهوری اسلامی ایران با دستیابی به اسناد دیگر، در ادامه نامه آورده است: «در یک سند دیگر که از صورت جلسه هیئت امنای بانک الاهلی کویت به دست آمده نشان می‌دهد که بانک الرافدین عراق برای خرید کالا در این بانک کویتی گشایش اعتباری به مبلغ ۷ میلیون دلار امریکایی نموده است که مقرر گردیده کالاهای مزبور از طریق بندر عقبه به عراق حمل شود.

در یک سند دیگر هیئت مدیره بانک الاهلی مشخص شده است که سرمایه‌گذاری بانک الرافدین عراق در شرکت مقاطعه کاران بین‌المللی از ۳۱ میلیون دلار به ۴۱/۵ میلیون دلار افزایش پیدا کرده و طبق درخواست رژیم عراق از بانک الاهلی خواسته شده که در شرکت مزبور سرمایه‌گذاری کنند و هیئت مدیره بانک الاهلی تصمیم گرفته است که از سایر بانک‌های کویتی بخواهد که در این شرکت که حوزه فعالیت آن عراق می‌باشد سرمایه‌گذاری نموده و احتیاجات شرکت را برطرف نمایند.

گزارش‌های دیگری حاکی است که در حال حاضر اغلب تجار کویتی به علت ترس از دیررسیدن کالاهای خود توسط شرکت‌های کشتیرانی کویت و عربی متحده (UASC) و بازرسی کشتی‌ها از حمل و نقل کالاهای تجاری خود با دو شرکت مزبور خودداری نموده و در مواردی نیز اقدام به لغو قراردادهای حمل بار خود نموده‌اند. کالاهای تجار کویتی برای حمل به شرکت‌های دیگر خارجی واگذار شده است. با توجه به این مطلب پیش‌بینی می‌شود شرکت کشتیرانی عربی متحده که رژیم عراق هم در آن سهم عمده‌ای دارد در سال جاری با خسارت زیادی مواجه شود. طبق اطلاع شرکت کشتیرانی کویت و عربی متحده در حال حاضر اغلب بارهای دولتی را حمل و نقل می‌نمایند.^{۴۰}

ضمیمه گزارش ۶۳۹: بازتاب آزادی متهمان به شرکت در انفجار ساختمان نخست‌وزیری در رسانه‌های خارجی
آزادی متهمان به شرکت در انفجار ساختمان نخست‌وزیری در رسانه‌های خارجی بازتاب داشت.

خبرگزاری یونایتد پرس پس از اشاره به ماجرای عملیات بمب‌گذاری ساختمان نخست‌وزیری در سال ۱۳۶۰، ادعا کرد که آزادی این افراد از سوی دادستان کل انقلاب پس از آنکه مورد اعتراض جمعی از اعضای کابینه و مجلس ایران قرار گرفت، انجام پذیرفت. به گفته یونایتد پرس: «بازجوها افراد بازداشت‌شده را در زندان اوین مورد بازجویی قرار دادند، ولی هیچ دلیلی مبنی بر اینکه آنها در این کار دست داشته‌اند، به دست نیامد. ... [باین حال] منابع مخالفان گفته‌اند که دولت به تازگی مصمم شده است که این حادثه را مورد بررسی دوباره قرار دهد، به همین دلیل تعدادی از کارکنان نخست‌وزیر، برای بازجویی بازداشت شدند.» این خبرگزاری به نقل از منابع مخالفان افزود: بهزاد نبوی وزیر صنایع سنگین در میان افرادی بود که مورد بازجویی قرار گرفت، ولی دستگیر نشد. همچنین یک دیپلمات ایرانی مقیم کابل در اثنای بازجویی‌ها اقدام به خودکشی کرد، ولی هنوز هیچ تأیید رسمی بر اینکه نبوی مورد بازجویی قرار گرفته یا دیپلمات مزبور خودکشی کرده به دست نیامده است.^{۴۱} خبرگزاری رویتر نیز در این باره گفت: روزنامه رسالت (چاپ تهران) که نخستین بار خبر دستگیری‌ها را چاپ کرد، نوشت که یک فرد مظنون به نام محمدتقی محمدی که پیش‌تر کاردار ایران در افغانستان بوده، خود را در زندان کشته است.^{۴۲} رادیو بی‌بی‌سی پس از اشاره به اطلاعیه روابط عمومی دادستانی کل انقلاب اسلامی گفت: در این اطلاعیه توضیح داده نشده که چه کسانی و چه زمانی دستگیر شده‌اند. البته گزارش‌های غیررسمی تعداد بازداشت‌شدگان را ۵ نفر ذکر کرده‌اند که نام ۲ نفر را اعلام کرده‌اند. یکی از این ۲ تن خسرو تهرانی سرپرست سابق اداره اطلاعات و امنیت در نخست‌وزیری و دیگری محمدی کاردار ایران در افغانستان است که گفته می‌شود در زندان خودکشی کرده، در اطلاعیه دادستانی به این موضوع اشاره نشده است.^{۴۳}

منابع و مآخذ روزشمار ۱۳۶۵/۳/۸

۱. سند شماره ۱۲۱۸/د مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: دفترچه ثبت جنگ راوی قرارگاه نیروی زمینی سپاه، مهدی انصاری، ۱۳۶۵/۲/۳۱ تا ۱۳۶۵/۳/۱۲؛ و - سند شماره ۱۸۵۵۵/پن مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: جلسه نیروی زمینی سپاه در عملیات کربلای ۴، (قرارگاه نیروی زمینی، ۱۳۶۵/۳/۸، نوار شماره ۱۹۸۳۱)، مهدی انصاری؛ و - سند شماره ۱۸۵۵۶/پن مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: جلسه نیروی زمینی سپاه در عملیات کربلای ۴، (قرارگاه نیروی زمینی، ۱۳۶۵/۳/۸، نوار شماره ۱۹۸۳۲)، مهدی انصاری.
۲. سند شماره ۱۸۱۶۵۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد اطلاعات قرارگاه مرکزی رمضان به اطلاعات قرارگاه مقدم رمضان، ۱۳۶۵/۳/۸.
۳. سند شماره ۱۲۶۹۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از رکن ۳ قرارگاه عملیات جنوب ارتش به فرماندهی نزاچا (مدیریت عملیات)، ۱۳۶۵/۳/۸.
۴. سند شماره ۳۶۱۹۳۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه‌ای اطلاعاتی رکن ۲ قرارگاه عملیات شمال غرب به فرماندهی نزاچا، شماره ۷۰، ۱۳۶۵/۳/۸، صص ۲ و ۳.
۵. سند شماره ۱۴۱۴۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه‌ای اطلاعاتی از واحد اطلاعات قرارگاه عملیاتی نجف ۲، شماره ۱۹۴۲، ۱۳۶۵/۳/۹، ص ۷.
۶. سند شماره ۷۵۷۵۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد منطقه ۳ کربلا به دفتر فرماندهی کل سپاه پاسداران، ۱۳۶۵/۳/۸.
۷. سند شماره ۳۶۱۹۳۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۸. سند شماره ۳۶۱۹۸۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی سپاه بوکان به فرماندهی قرارگاه حمزه سیدالشهدا، ۱۳۶۵/۳/۹.
۹. سند شماره ۳۴۰۰۳۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی کردستان به استانداری کردستان، ۱۳۶۵/۳/۸؛ و - سند شماره ۳۵۲۲۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی سپاه ناحیه کردستان به فرماندهی قرارگاه حمزه سیدالشهدا، ۱۳۶۵/۳/۱۲؛ و - سند شماره ۳۲۱۲۳۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کردستان به استانداری کردستان، ۱۳۶۵/۳/۹.
۱۰. سند شماره ۲۵۰۷۴۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه‌ای، ۱۳۶۵/۳/۱۲.
۱۱. سند شماره ۱۳۳۵۶۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اداره اطلاعات شاجا به وزارت کشور، ۱۳۶۵/۳/۱۰.
۱۲. سند شماره ۲۰۰۲۶۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اخبار روزانه، وزارت اطلاعات جمهوری اسلامی، شماره ۲۶۱، ۱۳۶۵/۳/۱۳، ص ۱.
۱۳. سند شماره ۱۴۱۳۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی سپاه ناحیه باختران به ستاد مرکزی سپاه پاسداران، ۱۳۶۵/۳/۸.
۱۴. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۷۱، ۱۳۶۵/۳/۹، ص ۱۰، تبریز - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۵/۳/۸.
۱۵. سند شماره ۱۴۳۵۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش روزانه رکن ۲ ژاندارمری، ۱۳۶۵/۳/۱۰.
۱۶. سند شماره ۳۴۰۱۳۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی کردستان به استاندار کردستان، ۱۳۶۵/۳/۱۲.
۱۷. سند شماره ۴۴۸۸۴۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرمانده نیروی هوایی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی به فرمانده کل سپاه پاسداران، ۱۳۶۵/۳/۸.
۱۸. روزنامه کیهان، ۱۳۶۵/۳/۸، صص ۲ و ۳.
۱۹. سند شماره ۷۵۷۵۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از دفتر نمایندگی امام در سپاه پاسداران به دبیرخانه ائمه جمعه، ۱۳۶۵/۳/۸.
۲۰. سند شماره ۴۴۸۸۳۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی به دبیرخانه شورای عالی دفاع، ۱۳۶۵/۳/۸.
۲۱. روزنامه کیهان، ۱۳۶۵/۳/۸، ص ۲.
۲۲. روزنامه رسالت، ۱۳۶۵/۳/۸، ص ۱.
۲۳. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۷۱، ۱۳۶۵/۳/۹، ص ۱۰، یزد - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۵/۳/۸.
۲۴. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۶۵/۳/۸، ص آخر.
۲۵. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۶۵/۳/۱۱، ص ۱۲.
۲۶. واحد مرکزی خبر صداوسیما جمهوری اسلامی، بولتن رادیوهای بیگانه، ۱۳۶۵/۳/۱۱، صص ۷ و ۸، رادیو آمریکا، ۱۳۶۵/۳/۸.
۲۷. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۷۲، ۱۳۶۵/۳/۱۰، صص ۷ و ۸، رادیو آمریکا، ۱۳۶۵/۳/۹.
۲۸. همان، ص ۱۷، واشنگتن - خبرگزاری آلمان، ۱۳۶۵/۳/۸.
۲۹. همان، ص ۷، رادیو آمریکا، ۱۳۶۵/۳/۹.
۳۰. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۷۱، ۱۳۶۵/۳/۹، ص ۵، واشنگتن - خبرگزاری رويتر، ۱۳۶۵/۳/۸.
۳۱. روزنامه کیهان، ۱۳۶۵/۳/۸، ص ۱۶.
۳۲. همان، ص ۳.
۳۳. همان، ص ۳.
۳۴. واحد مرکزی خبر صداوسیما جمهوری اسلامی، بولتن رادیوهای بیگانه، ۱۳۶۵/۳/۱۱، ص ۱۰، رادیو اسرائیل، ۱۳۶۵/۳/۸.
۳۵. سند شماره ۲۱۴۴۵۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: نشریه گزارش مستقیم، وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی، شماره ۴۲/۴۳، ۱۳۶۵/۳/۸، ص ۵.
۳۶. همان، صص ۳ - ۱.
۳۷. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۷۱، ۱۳۶۵/۳/۹، صص ۴ و ۵، آنکارا - خبرگزاری قطر، ۱۳۶۵/۳/۸.
۳۸. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۷۲، ۱۳۶۵/۳/۱۰، صص ۴ و ۵، بلگراد - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۵/۳/۹.
۳۹. سند شماره ۱۸۱۶۵۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.
۴۰. سند شماره ۴۴۸۸۳۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.
۴۱. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۷۲، ۱۳۶۵/۳/۱۰، ص ۱۴، آتن - خبرگزاری یونایتدپرس، ۱۳۶۵/۳/۹.
۴۲. همان، ص ۱۵، تهران - خبرگزاری رويتر، ۱۳۶۵/۳/۹.
۴۳. همان، صص ۱۸ و ۱۹، تهران - رادیو بی‌بی‌سی، ۱۳۶۵/۳/۹.